

Marian Arszyński

"Österreichische Zeitschrift für Kunst und Denkmalpflege" r. 29 (1975), r. 30 (1976), r. 31 (1977) : [recenzja]

Ochrona Zabytków 33/2 (129), 188-192

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

P.A. Czétényi, *Legtöbbkörü építészeti emlékek védelme a fővárosban (Ochrona najmlodszych zabytków architektonicznych stolicy)*, ss. 229—240, 21 il., str. w jęz. angielskim i francuskim. Autorka artykułu prezentuje kilka, spośród objętych rejestrzem z 1974 r., a odrestaurowanych obecnie zabytków stolicy, które powstały na początku XX bądź pod koniec XIX stulecia.

P.A. Czétényi, Cs. Bende, A. Hadházy, *Müemlék-szakhatóságí tevénkenység a fővárosban (Działalność stołecznych władz ochrony zabytków)*, ss. 241—243, str. w jęz. angielskim i francuskim. W cyklu artykułów poświęconych ochronie zabytków Budapesztu znalazł się i ten, w którym autorzy przedstawiają kompetentne urzędy, od 20 lat zajmujące się w stolicy Węgier tą właśnie sprawą.

S. Szalkai, *Jelentés a Budapesti Müemléki Felügyelőség saját hitelkeretéből 1957—1977-ben készült helyreállításiáról (Sprawozdanie z przeprowadzonych w latach 1957—1977 prac restauratorskich przez Budapeszteński Inspektorat ds. Zabytków z własnych kredytów)*, ss. 244—263, 28 il., str. w jęz. angielskim i francuskim. Sprawozdanie z prac przeprowadzonych przez Budapeszteński Inspektorat ds. Zabytków w latach 1957—1977. Całość uzupełniają fotografie odrestaurowanych obiektów.

Dr P.A. Czétényi, *Óbuda történeti városmagja és városrészek rekonstrukció (Historyczny początek miasta Óbudy i rekonstrukcja tej części miasta)*, ss. 264—174, 19 il., str. w jęz. angielskim i francuskim. Óbuda jest najstarszą częścią Budapesztu. W historii jej zabudowy można wyodrębnić trzy główne okresy: pierwszy, kiedy była rzymską prowincją, drugi — średniowiecznego gotyku węgierskiego i trzeci — zabudowy barokowej. Autorka zastanawia się, jak te różne style pogodzić z budowanymi w tej części miasta nowoczesnymi osiedłami, tak bardzo niezbędnymi współczesnym mieszkańcom stolicy. Piszcie też o przeprowadzonych pracach restauratorskich, które winny być zakończone w 1980 r.

A.B. Kaiser, *Régészeti emlékek bemutatása Óbudán (Przedstawienie zabytków archeologicznych Óbudy)*, ss. 275—283, 12 il., str. w jęz. angielskim i francuskim. Jest to drugi artykuł poświęcony pracom rewolucyjnym Óbudy, w którym autorka przedstawia wyniki przeprowadzonych prac archeologicznych w tej części Budapesztu.

D. Dercsényi, *Monumenta deperdita*, ss. 284—290, 11 il., str. w jęz. angielskim i francuskim. Autor artykułu pisze o zabytkach Budapesztu, których w ciągu ostatnich lat nie udało się ocalić. Część z nich musiała ustąpić nowoczesnej urbanizacji, część natomiast uległa zniszczeniu na skutek braku kontroli i patronatu.

P.A. Czétényi, *Müemléki védeltség alatt álló munkásmozgalmi emlékek a fővárosban (Pamiętki ruchu robotniczego stolicy objęte ochroną zabytków)*, ss. 291—292, 3 il., str. w jęz. angielskim i francuskim. Z okazji 50 rocznicy powstania Węgierskiej Republiki Rad objęto urzędową ochroną budowlę Budapesztu, które wiązały się z ważnymi wydarzeniami węgierskiego ruchu robotniczego bądź jego działaczami.

I. Váli, *Budai villák (Budańskie wille)*, ss. 293—298, 5 il., str. w jęz. angielskim i francuskim. Malownicze wzgórze Budy, pokryte winoroślami, zawsze były miejscem, w którym najchętniej budowało swe domy bogate mieszczaństwo. Część z tych dziś już zabytkowych domów domaga się natychmiastowych remontów i niezbędnych prac restauratorskich.

A. Hadházy, *Müemléki védeltség alatt álló szobrok a fővárosban (Pomniki stolicy objęte ochroną zabytków)*, ss. 299—301, 8 il., str. w jęz. angielskim i francuskim. Większość pomników, które zdobią Budapeszt, pochodzi z okresu baroku, część reprezentuje klasycyzm. Ostatnio wiele z nich poddano niezbędnemu zabiegom restauratorskim, brakujące elementy dorabiali współcześnie rzeźbiarze.

A.B. Kaiser, *A történelmi városrészek fenntartásának gondjai Budán (Problemy związane z utrzymaniem historycznej części miasta — Budy)*, ss. 302—304, 1 il., str. w jęz. angielskim i francuskim. Dobiegają końca prace restauratorskie budańskiego Wzgórza Zamkowego. Rodzą się jednak nowe problemy związane z komunikacją, stale rosnącym ruchem turystycznym i właściwym funkcjonowaniem tej zabytkowej części miasta.

K. Perházy, *A fővárosi ingatlankezelő szervek müemlék védelmének húsz éve (20-lecie ochrony zabytków, organów administru-*

jących nieruchomości stolicy), ss. 305—309, 8 il., str. w jęz. angielskim i francuskim. Artykuł poświęcony 20-leciu ochrony zabytków stolicy.

I. Lipták, *Fővárosi müemlékhelyreállítások tervezésének 20 éve (20-lecie planowania prac konserwatorskich stolicy)*, ss. 310—316, 9 il., str. w jęz. angielskim i francuskim. Od czasu powstania Wydziału Zabytków, działającego jako część Stołecznego Przedsiębiorstwa Zarządzania Nieruchomościami, prace rewolucyjne Budapesztu przeprowadzane są zgodnie z ustalonymi wcześniej planami, uwzględniającymi najpilniejsze potrzeby.

P. Solti — L. Faller, *Irodalom húsz év müemlékvédelméhez Budapesten 1957—1976 (Literatura z lat 1957—1976 dotycząca ochrony zabytków Budapesztu)*, ss. 317—320.

Oprac. Krystyna Koch

ÖSTERREICHISCHE ZEITSCHRIFT FÜR KUNST UND DENKMALPFLEGE. Wyd. Österreichisches Bundesdenkmalamt, Wiedeń. Kwartalnik.

Rocznik XXIX (1975)

Zeszyt 1/2, stron 84, ilustracje

E. Lanc, *Die neu entdeckten Wandmalereien der Michaelerkirche in Wien (Nowo odkryte malowidła ściennie w kościele św. Michała w Wiedniu)*, ss. 1—23, 17 il., 2 rys. Posługując się bogatym materiałem porównawczym oraz źródłami pisanyymi autorka omawia problematykę artystyczną oraz treść zespołu malowideł ściennych odkrytych w czasie prac konserwatorskich w latach 1972—1974, uznając je za ważny przyczynek do historii malarstwa austriackiego, zwłaszcza z kręgu dworskiego. W skład zespołu wchodzi fragmenty o różnym stanie zachowania, pochodzące z lat ok. 1300 (m.in. symbole Ewangelistów), z XIV w. (m.in. Sąd Ostateczny, Scena ważenia dusz przez św. Michała) oraz XVI w. (napis upamiętniający śmierć cesarza Maksymiliana).

G. Heinz, *Bemerkungen zu einigen Bildgedanken des Annibale Carracci und seiner Schule (Uwagi do kilku wątków treściowych obrazów A. Carracci i jego szkoły)*, ss. 23—31, 5 il. W wyniku wnikliwej analizy treści i formy obrazu „Chrystus i niewiasta chananej-ska” z wiedeńskiego klasztoru ss. salezjanek, wspartej szeroko zakrojonymi studiami porównawczymi, autor podejmuje próbę włączenia tego dzieła w krąg twórczości artysty.

M. Koller, *Untersuchung und Restaurierung (Badania i prace konserwatorskie)*, ss. 32—33, 2 il. Po scharakteryzowaniu dość złego stanu zachowania obiektu, który był tematem poprzedniego artykułu, autor omawia przebieg jego konserwacji (zdjęcie miejscowych podklejeń, utwalenie warstwy malarzkiej, dublowanie, przeniesienie na nowy blejtram, zdjęcie przemałowań).

R. Wagner-Rieger, *Die Architektur des Meerscheinschlusses zu Graz (Architektura pałacu Meerschein w Grazu)*, ss. 34—49, 20 il. Artykuł przedstawia przebieg i wyniki wnikliwej analizy formy architektonicznej pałacu, wspartej studiami porównawczymi i badaniami historycznymi. Umożliwiły one nie tylko sprecyzowanie faz budowy obiektu (koniec XVII i pocz. XVIII w.) i znalezienie jego powiązań stylistycznych, ale nawet wskazanie prawdopodobnych autorów w osobach J. Carlone i jego ucznia A. Stengga.

R. Goebel, *Der Saal im Meerscheinschloss zu Graz (Sala pałacu Meerschein w Grazu)*, ss. 49—54, 8 il. Omówienie dekoracji architektonicznej głównej sali w poprzednio omawianym obiekcie, którą na podstawie cech stylowych autorka datuje na lata 1801—1809.

G. Friedl, *Das Laxenburger Schlosstheater, ein Beitrag zur Baugeschichte und zur Rekonstruktion (Teatr pałacowy w Laxenburg, przyczynek do historii budowy i rekonstrukcji)*, ss. 54—67, 20 il. Na podstawie dokładnej analizy samego zabytku oraz dawnych planów i widoków artykuł przedstawia kolejne fazy budowy i rozbudowy budynku teatralnego w latach 1753, 1761—1765 oraz ok. 1775, umacnia nowymi argumentami tezę o budowie starszej części przez N. Pacasso i wysuwa hipotezę o udziale H. Canevale w ostatniej fazie prac. Po omówieniu dekoracji wnętrza i urządzeń techniczno-teatralnych artykuł kończy się krótką charakterystyką problematyki konserwatorskiej (projekt konserwacji, a następnie adaptacji na salę konferencyjno-widowiskową).

H. Schuschnigg, *Die Wiederherstellung eines wiener Bürgerhauses — Restaurierung statt „Modernisierung“ (Odnowa wiedeńskiego domu mieszczańskiego — restauracja zamiast „modernizacji”)*, ss. 67—72, 2 rys., 6 il. Sprawozdanie z przebiegu prac remontowo-konserwatorskich w kamienicy czynszowej zbudowanej w 1833—1885 i dekorowanej we wnętrzach w 1904 r. W wyniku prac zakonserwowany i częściowo odtworzony został wewnętrzny secesyjny wystrój architektoniczny oraz historyzująca artykulacja fasady.

J. Pfündner, *Zweiter Nachtrag zum Bestand der Historischen Glocken Österreichs (Drugie uzupełnienie inwentarza historycznych dzwonów Austrii)*, ss. 72—80, 7 il. Dalszy aneks do atlasu historycznych dzwonów w Austrii (A. Weissenböck, J. Pfündner, *Tönendes Erz*, Wien 1961), zawierający charakterystykę kolejnych 71 dzwonów.

Recenzje

H. Magirus, *Der Freiburger Dom. Forschungen und Denkmalpflege*, Weimar 1972 (rec. E. Doberer), ss. 80—81.

Glossarium Artis, Deutsch-Französisches Wörterbuch zur Kunst, wyd. R. Huber, Tübingen-Strassburg 1973 (rec. E. Doberer), ss. 81—82.

Forschungen und Berichte der Bau- und Kunstdenkmalfpflege in Baden-Württemberg, Bd. 2, Stadtkern Rottweil, München—Berlin 1973 (rec. F. Neuwirth), s. 82.

H. Althöfer, R.E. Straub, E. Wilemsen, *Beiträge zur Untersuchung und Konservierung mittelalterlicher Kunstwerke, Forschungen und Berichte der Bau- und Kunstdenkmalfpflege in Baden-Württemberg*, Bd. 4, München—Berlin 1974 (rec. M. Koller), ss. 82—83.

Die Bau und Kunstdenkmäler der Hansestadt Lübeck, Bd. I, T. 2, Rathaus und öffentliche Gebäude der Stadt, Lübeck 1974 (rec. I. Höfer), ss. 83—84.

Zeszyt 3/4, stron 87, ilustracje

M. Farka, *Baden bei Wien, eine alte Kurstadt (Baden koło Wiednia, stare miasto uzdrowiskowe)*, ss. 85—106, 16 il., 6 rys. Autor charakteryzuje poszczególne fazy rozwoju osadnictwa i form przetrzynnych, poczynając od czasów rzymskich. Główny nacisk jednak kładzie na omówienie planu miasta i charakterystycznych cech jego zabudowy z początku XIX w., kiedy uzyskało ono typowy charakter uzdrowiska z przełomu stylu cesarstwa i epoki biedermaieru.

M.W. Negoita, *Das künstlerische Schaffen des Architekten F.A. Hillebrandt (1719—1797) in Oradea (Działalność artystyczna architekta F.A. Hillebrandta w Oradea)*, ss. 106—122, 2 il., 2 rys. Autor charakteryzuje działalność sławnego później architekta, który u progu swej kariery, znajdując się na początku drugiej połowy XVIII w. w służbie biskupa w Oradea, współuczestniczy w realizacji jego ambitnego przedsięwzięcia budowlanego, zmierzającego do stworzenia nowego akcentu urbanistycznego i architektonicznego miasta w postaci kompleksu gmachów katedry, pałacu biskupiego, seminarium duchownego i rezydencji kanoników kapitulnych.

P. König, *Schloss Pielach und seine Fresken von Johann Bergl (Pałac w Pielach i freski Jana Bergla)*, ss. 123—132, 10 il. Po krótkich, wstępnych uwagach dotyczących wcześniejszej historii obiektu autor rozpoczyna jego dokładniejszą charakterystykę i przedstawienia zasadniczej przebudowy w 1766 r. na letnią rezydencję opatów klasztoru w Melk, poświęcając najwięcej uwagi sztukatorsko-malarskiemu wystrójowi głównych pomieszczeń — paradnej sali, kaplicy i części mieszkalnej. Artykuł kończy uwagi o stanie zachowania obiektu i charakterystyka ważniejszych zabiegów konserwatorskich (prace techniczno-budowlane, oczyszczenie, utrwalenie i neutralne uzupełnienie ubytków).

M. Wehdorn, *Das obere Blumenparterre im Garten des Schlosses Belvedere in Wien (Górny parter kwiatowy w ogrodzie wiedeńskiego pałacu belwederskiego)*, ss. 132—139, 4 il., 7 rys. Analizując na podstawie obecnego stanu zachowania oraz źródeł ikonograficznych dawną kompozycję wzmiarkowanego parteru, autor przedstawia własny projekt rekonstrukcji wiernej stanowi pierwotnemu i postuluje jej praktyczną realizację, jako nieodzowne uzupełnienie architektonicznej kompozycji założenia pałacowego.

M. Kopf, *Die Franziskanerkirche in Wien. Methoden und Erkenntnisse der Restaurierung 1974 (Kościół franciszkański w Wiedniu. Metody i wyniki poznawcze restauracji przeprowadzonej w 1974 r.)*, ss. 140—154, 12 il. Po krótkim omówieniu historii kościoła zbudowanego w początkach XVII w. i zreferowaniu problematyki artystycznej i historycznej poszczególnych elementów wyposażenia wnętrza z XVII i pierwszej połowy XVIII w. autor szczegółowo charakteryzuje badania i prace konserwatorskie dotyczące głównie

polichromii ołtarzy i snycerki ołtarzowej, obrazów ołtarzowych oraz polichromii ścian i sklepień. Prace ograniczyły się w zasadzie do oczyszczenia i utrwalenia stanu zastanego.

E. Frodl-Kraft, *Mittelalterliche Glasmalerei. Erforschung-Restaurierung. Das 9. Colloquium des Corpus Vitrearum, Paris, September 1975 (Średniowieczne witrażownictwo. Badania i konserwacja. 9. Kolokwium programu naukowego „Corpus Vitrearum”, Paryż, sierpień 1975)*, ss. 154—158, 1 il. Po omówieniu daleko idących zmian strukturalno-organizacyjnych całego przedsięwzięcia, autorka charakteryzuje bliżej wybrane problemy związane bezpośrednio z programem paryskiego spotkania, m.in. sprawy konserwacji czołowych zabytków francuskiego witrażownictwa — zarówno w aspekcie technologicznym (skuteczność stosowanych powłok ochronnych z tworzyw sztucznych), jak i estetycznym (spowodowane zabiegami konserwatorskimi zmiany uświęconej tradycją kolorystyki).

Corpus Vitrearum Medii Aevi — Neuerscheinungen (Przegląd nowości wydawniczych cyklu „Corpus Vitrearum Medii Aevi”), ss. 158—163.

Wspomnienia pośmiertne

F. Walliser (W. Frodl), ss. 163—164.

F. Forlati (W. Frodl), ss. 164—167.

Recenzje

F. Forlati, *La basilica di S. Marco attraverso i suoi restauri*, Triest 1975 (rec. E. Doberer), s. 167.

Ingolstadt. Die Herzogsstadt, die Universität, die Festung. Wyd. T. Müller i W. Reismüller, Ingolstadt 1974, Bd. I—II. (rec. H. Koepf), s. 169.

H. Kühn, *Erhaltung und Pflege von Kunstwerken und Antiquitäten*, Bd. I. München 1974 (rec. M. Koller), s. 169.

M. Hocke, *Denkmalschutz in Österreich*, Wien 1975 (rec. H. Horcicka), s. 169—170.

V.H. Elbern, H. Engfer, H. Reuther, *Der Hildesheimer Dom*, Hildesheim 1974 (rec. H. Buschhausen), s. 170.

T. Korth, *Stift St. Florian* (rec. W.G. Ricci), ss. 170—171.

Rocznik XXX (1976)

Zeszyt 1/3, stron 152, ilustracje

E. Thalhammer, *Brachte „Das Jahr des Denkmalschutzes 1975“ einen neuen Denkmalbegriff? (Czy „Rok Ochrony Zabytków 1975” przyniósł nową definicję pojęcia zabytek?)*, ss. 2—5. Autor odpowiada negatywnie na postawione pytanie, podkreślając jednak, że przy zachowaniu dotychczasowego aparatu pojęciowego przemieszczone zostały pewne akcenty (m.in. wzrost znaczenia zabytków jako reprezentantów wartości historycznych i społeczno-politycznych; zaakcentowania roli zabytków jako elementu naturalnego środowiska człowieka).

G. Tripp, *Ergebnisse der internationalen Veranstaltungen im Jahre des Denkmalschutzes (Dorobek międzynarodowych imprez odbytych w ramach „Roku Ochrony Zabytków”)*, ss. 5—8. Próba zbilansowania wyników głównych imprez międzynarodowych (m.in. w Rothenburgu, Bolonii, Amsterdamie), zakończone tezą o pomyślnym rozwoju sytuacji.

W. Frodl, *Der Europa-Paris für Denkmalpflege (Nagroda Europejska za ochronę zabytków)*, ss. 9—15, 4 il., 1 rys. Autor przedstawia laureatów nagrody w latach 1974—1975 (m.in. prof. J. Zachwatowicz i A. Malraux; miejscowości: Kolmar, Deventer, Sopron; korporacje: „Svneakes Venner” oraz „Ente delle Ville Venete”) oraz charakteryzuje kryteria, którymi kierowano się przy jej przyznawaniu.

E. Frodl-Kraft, *Ist der geltende Denkmalbegriff wissenschaftlich fundierbar? (Czy możliwe jest naukowe uzasadnienie obowiązującej obecnie definicji pojęcia „zabytek”?)*, ss. 17—36, 16 il. Po dokonaniu szczegółowej analizy procesu przemiany pojęcia „zabytek” autorka dochodzi do wniosku, że przeprowadzenie dokładnego rozgraniczenia między obiektem zabytkowym a niezabytkowym staje się kwestią coraz bardziej złożoną, wymagającą każdorazowo indywidualnego i wszechstronnego rozważania, biorącego pod uwagę wielorakie kryteria i traktującego analizowany obiekt jako integralną część określonego środowiska kulturowego.

N. Wibiral, *Wert, Rang und Geltung (Wartość, ranga i znaczenie)*, ss. 36—48. Artykuł stanowi próbę głębszej i dość szeroko zakrojonej analizy podstawowych kryteriów analizy wartościującej zabytki sztuki w świetle sądów i twierdzeń różnych współczesnych systemów filozoficznych.

W. Kitlitschka, *Zum Sinn und zur gegenwärtigen Situation der Denkmalpflege (W sprawie znaczenia i współczesnej sytuacji w dziedzinie ochrony zabytków)*, ss. 48—53. Autor wskazuje na pozytywne zmiany zachodzące ostatnio w sytuacji ochrony zabytków. Polega to na ewolucji zasad tej ochrony od pojęcia ochrony obiektu jednostkowego, poprzez ochronę określonej sumy obiektów, do pojęcia kompleksowej ochrony i odnowy miejskiego środowiska kulturowego. Przy okazji omawia główne współczesne motywacje ochrony zabytków (m.in. kryzys współczesnej architektury i urbanistyki), a także kwestię kryteriów stosowanych przy uznawaniu obiektu za zabytek oraz sprawę włączenia problematyki konserwatorskiej do planowania przestrzennego różnych szczebli.

U. Ocherbauer, *Altstadtprobleme in Graz (Problematyka konserwatorska starego miasta w Grazu)*, ss. 53—71, 20 il., 6 rys. Po przedstawieniu ogólnej sytuacji w dziedzinie ochrony i konserwacji zabytkowych dzielnic miejskich, kształtowanej m.in. przez fakt rozszerzenia się pojęć „zabytek” i „ochrona zabytków”, autor przechodzi do analizy i charakterystyki problematyki w Grazu, dokonując bilansu strat (m.in. wyburzenia) i osiągnięć (uniknięcie kilku wyburzeń i budowy wysokościowców oraz wprowadzenie ograniczeń komunikacyjnych). Następnie omawia będące w opracowaniu lub przewidziane do realizacji studia i prace dotyczące rozległych problemów — od wielkoprzestrzennej sanacji poczynając, a na utrzymaniu lub przywróceniu bruków kończąc.

W. Schlegel, *Einbeziehung von Verbauungen des XIX. Jh. in das Altstadt-Erhaltungsgesetz von Salzburg (Włączenie dziewiętnastowiecznej zabudowy do kategorii obiektów objętych statutem ochrony charakteru dzielnicy staromiejskiej w Salzburgu)*, ss. 71—79, 10 il., 2 rys. Uwagi na marginesie nowelizacji ochrony charakteru dzielnicy staromiejskiej w Salzburgu, rozszerzającej obszar objęty ochroną na tereny zabudowane w XIX i XX w., ze szczególnym uwzględnieniem kryteriów wytyczenia przebiegu granic strefy chronionej.

E. Heinzle, *Verkehrsprobleme der Altstadt von Feldkirch (Problemy komunikacyjne dzielnicy staromiejskiej miasta Feldkirch)*, ss. 79—84, 4 il., 2 rys. Po omówieniu przyczyn zaostżenia się sytuacji kryzysowej w komunikacji kołowej na terenie małego, zabytkowego miasta (stały wzrost liczby pojazdów, powiększenie obszaru miasta) artykuł charakteryzuje kolejne fazy realizacji prac zmierzających do poprawy sytuacji przez skierowanie części ruchu na obszary przedmiejskie i przebudowę niektórych tras przelotowych, co nie odbyło się, niestety, bez wyburzeń naruszających zabytkowy charakter niektórych części miasta.

S. Hartwagner, *Die Filiationkirchen in Kärnten — zum Problem ihrer Erhaltung (Kościoły filialne w Karyntii — przyczynek do zagadnienia ich ochrony)*, ss. 84—95, 16 il. Autor omawia powody kryzysu w dziedzinie ochrony kościołów filialnych (duża liczba obiektów, spadek zaludnienia wsi, kryzys powołań kapłańskich, niekorzystne usytuowanie obiektów wysoko w górach, specyficzna sytuacja prawno-kościelna utrudniająca finansowanie itd.), uwytklając jednocześnie znaczenie tej kategorii zabytków dla sztuki regionu. Możliwość poprawy wiąże z rysującym się wzrostem zainteresowania turystycznymi i rekreacyjnymi walorami odległych wsi.

F. Berg, *Dörfliche Bauten im Burgenland und ihre Erhaltung (Budowle wiejskie w kraju związkowym Burgenland i ich ochrona)*, ss. 96—110, 15 il. Nieodwracalne zmiany w strukturze gospodarczej i społecznej powodują nagle pogorszenie się możliwości ochrony dawnego budownictwa i charakteru wsi. Autor omawia różne próby ratowania sytuacji (muzea skansenowskie, kolonie artystów, odsprzedaż domów na rzecz przedstawicieli elity kulturalnej, budzenie lokalnego patriotyzmu w celu pobudzenia zainteresowania dla zabytków), które nie prowadzą jednak do rozwiązania problemu, zwłaszcza że dotyczą głównie pojedynczych obiektów, a nie ich zespołów.

P. Swittalek, *Das technische Denkmal (Zabytek techniki)*, ss. 110—117, 9 il. Analiza sytuacji w dziedzinie ochrony zabytków techniki rozumianych jako część ogólnego dziedzictwa kulturowego, poprzedzona rozważaniami na temat definicji pojęcia „zabytku” i kończąca się sformułowaniem postulatów (inventaryzacja, badania naukowe itd.).

J. Menardi, *Das Problem der Erhaltung von Holzbrücken (Problem ochrony dawnych mostów)*, ss. 117—126, 3 il., 6 rys. Ze względu na specyficzne warunki geograficzne mosty odgrywały w Austrii dużą rolę i stały się istotnym elementem krajobrazu kul-

turwego, a jednocześnie mają dużą wartość jako zabytki techniki. Na tle zwięzłego zarysu historii budowy mostów drewnianych autor analizuje wartości zabytkowe zachowanych obiektów i formułuje pewne zasady ich ochrony i konserwacji.

P. Pötschner, G. Friedl, *Geschäftslokale, Geschäftsportale — Denkmäler? (Czy lokale sklepowe i wejścia do sklepów można za zabytki?)*, ss. 126—135, 11 il., 4 rys. Po krótkim rysie historycznym rozwoju urzędów handlowych i sklepów, zwłaszcza w XVIII i XIX w., autorzy analizują cechy zabytkowe tej szczególnej kategorii zabytków kultury i cywilizacji i wskazują na ich znaczenie w ogólnym obrazie kultury materialnej miast oraz ich rolę w utrzymaniu właściwego charakteru ulic w zabytkowych dzielnicach staromiejskich.

G. Tripp, *Aufgaben und Möglichkeiten von Restaurierwerkstätten für die praktische Denkmalpflege (Zadania i możliwości pracowni konserwatorskiej w dziedzinie praktycznej działalności konserwatorskiej)*, ss. 135—146, 13 il., 3 rys. Na podstawie wybranych przykładów (dziedziniec arkadowy zamku Schallaburg, dom „Pod Złotym Daszkiem” w Innsbrucku, kolumny przed kościołem Św. Karola w Wiedniu, ołtarz z opactwa Św. Wolfganga itd.) autorka omawia rolę Centralnych Pracowni Konserwatorskich Federalnego Urzędu Konserwatorskiego, szczególnie w zakresie naukowych podstaw badania i konserwacji zabytków, realizacji „modelowych” przedsięwzięć konserwatorskich oraz ukierunkowywania, koordynacji i nadzorowania ważniejszych prac konserwatorskich w kraju.

P. Müller, *Jahresbericht für 1975 (Sprawozdanie roczne za rok 1975)*, ss. 147—151. Bilans działalności konserwatorów austriackich w zakresie prac konserwatorskich, dokumentacyjnych, przedsięwzięć propagandowych, naukowych, edytorskich itd.

Zeszyt 4, stron 59, ilustracje

J.E. Joss, *Volksaltar und Altäre des Mittelalters im Stephansdom (Ołtarz „versum populum” i ołtarze średniowieczne w katedrze Św. Stefana w Wiedniu)*, ss. 153—162, 1 il., 1 rys. Z okazji ustawienia ołtarza „versum populum”, artykuł omawia formy rozmieszczenia ołtarzy w katedrze Św. Stefana w poszczególnych okresach historycznych.

J. Höfler, *Zum ehemaligen Zwölfbotenaltar aus Wiener Neustadt (Przyczynek do badań nad dawnym ołtarzem 12 Apostołów w Wiener Neustadt)*, ss. 163—172, 7 il., 6 rys. Szeroko zakrojona analiza poszczególnych obrazów składających się na rozproszony obecnie po różnych zbiorach, późnogotycki ołtarz z katedry w Wiener Neustadt.

E. Gąsiorowski, *Turm und Denkmalpflege (Wieża w aspekcie problematyki konserwatorskiej)*, ss. 173—185, 14 il., 2 rys. Przyczynek do zagadnienia rekonstrukcji zabytkowych budowli przedstawiony na przykładzie wież, które analizowane są w aspekcie ich związku z budynkiem, krajobrazem wewnętrznym miasta i jego sylwetą. Konkluzja wspiera tezę o zasadności zabiegów rekonstrukcyjnych w stosunku do pewnych kategorii zabytków.

U. Ocherbauer i inni, *Das Projekt Schloss-Schule Gleinstätten. Die Revitalisierung eines Schlosses: Gleinstätten in Steiermark (Projekt szkoły w zamku Gleinstätten. Rewitalizacja zamku w Gleinstätten w Styrii)*, ss. 185—193, 7 il., 4 rys. Na tle krótkiej historii zamku przedstawiono analizę jego stanu technicznego oraz zaprezentowano projekt adaptacji tego obiektu na siedzibę urzędu gminnego, biblioteki i szkoły. Jego realizacja, mimo kilku koniecznych koncesji na rzecz nowych funkcji, umożliwi zachowanie najważniejszych cech zabytkowych obiektu.

O. Swoboda, *Die Stockmühlen von Apriach ein Denkmal alpenländischer Holzbaukunst (Młyny wodne w Apriach, zabytek alpejskiej architektury drewnianej)*, ss. 194—196, 4 il. Po krótkiej charakterystyce poszczególnych typów młynów alpejskich autor przechodzi do omówienia młynów w Apriach, zaliczanych do ostatnich urzędów tego typu zachowanych jeszcze *in situ* i spełniających swoje pierwotne funkcje.

E. Ilten, *Das Problem der Reinigung des Harzlasurenbildes in der modernen Restaurierungstechnik (Problem oczyszczania laserunków żywiczych w nowoczesnej technice konserwatorskiej)*, ss. 196—202. Autor omawia definicję pojęcia „laserunek”, kresli zarys rozwoju tego elementu techniki malarskiej w poszczególnych jej odmianach, charakteryzuje efekty artystyczne, jakie można uzyskać dzięki jej zastosowaniu i omawia związane z tym problemy konserwatorskie.

Wspomnienia pośmiertne

Franz Eppel (E. Thalhammer), ss. 202—203.

Erwin Neumann (E. Knab i R. Distelberger), ss. 203—204.

Recenzje

F. Rademacher, *Die Gustorfer Chorschranken, Schriften des Rheinischen Landesmuseums Bonn*, Bd. III, Bonn 1975 (rec. E. Doberer), ss. 205—208.

O. Jungmair, *Adalbert Stifter als Denkmalpfleger*, Schriftenreihe des A. Stifter Institutes des Landes Oberösterreich, F. 28, Linz 1973 (rec. G. Hajos), s. 208.

O. Mazal, *Buchkunst der Gotik*, Graz 1975 (rec. K. Holter), ss. 208—209.

M.P. di Dario Guida, *Arte in Calabria, Ritrovamenti-Restauri-Recuperi*, Cosenza 1975 (rec. D. Kreidl), ss. 209—210.

H. i H. Buschhausen, *Die Marienkirche von Apollonia in Albanien Byzantina Vindobonensia*, Bd. VIII, Wien 1976 (rec. E. Doberer), ss. 210—211.

Rocznik XXXI (1977)

Zeszyt 1/2, stron 72, ilustracje

W. Frodl, *Die Stadtpfarrkirche Zell am See — zur Restaurierung 1972—1975 (Miejski kościół farny w Zell am See — na marginesie restauracji w latach 1972—1975)*, ss. 1—3, 2 il. Jako wprowadzenie do problematyki trzech następnych artykułów autor kreśli kilka ogólnych uwag na temat programowania prac konserwatorskich w dziedzinie architektury, poruszając m.in. ważną sprawę stosunku do wyników prac konserwatorskich z końca XIX i początku XX w.

F. Moosleitner, *Archeologische Untersuchungen in der Stadtpfarrkirche Zell am See (Badania archeologiczne w miejskim kościele farnym w Zell am See)*, ss. 4—10, 9 rys. Sprawozdanie z prac archeologicznych, których wyniki umożliwiły dokładne sprecyzowanie przemian w substancji i formie kościoła w czasie poszczególnych etapów jego historii i stały się podstawą analizy przedstawionej w następnym artykule.

F. Fuhrmann, *Die mittelalterliche Baugeschichte der Stadtpfarrkirche Zell am See (Historia średniowiecznych przemian budowlanych kościoła farnego miasta Zell am See)*, ss. 10—20, 7 il., 1 rys. Na podstawie wyników badań historycznych i architektonicznych oraz archeologicznych autor wyróżnia i charakteryzuje pięć kolejnych etapów w procesie przemian kształtu kościoła — poczynając od ottońskiego kościoła salowego z drugiej ćwierci X w., a kończąc na późnogotyckiej przebudowie na przełomie XV i XVI w.

W. Frodl, *Mittelalterliche Wandgemälde der Stadtpfarrkirche Zell am See (Średniowieczne malowidła ściennie w kościele farnym miasta Zell am See)*, ss. 21—29, 10 il. Omówienie problematyki ikonograficznej i stylistycznej fragmentów malowideł z różnych okresów sztuki gotyckiej (od początku XIV do początku XVI w.), odkrytych w czasie scharakteryzowanych powyżej prac badawczych i konserwatorskich.

H. Fabini, *Andreas Lapicyda — ein siebenbürgischer Steinmetz und Baumeister der Spätgotik (Andrzej Lapicyda — siedmiogrodzki kamieniarz i architekt z okresu późnego gotyku)*, ss. 29—40, 16 il., 9 rys. Artykuł prezentuje wyniki próby identyfikacji, zestawienia i charakterystyki dzieł kamieniarskich i architektonicznych znanego przede wszystkim na podstawie wzmianek źródłowych artysty zamieszkałego w Sibiu.

E. Vancsa, *Die Aula der Akademie der Bildenden Künste in Wien (Aula Akademii Sztuk Plastycznych w Wiedniu)*, ss. 40—51, 3 il., 10 rys. Autor, posługując się nie zrealizowanymi wariantami projektów T. Hansena, analizuje układ przestrzenny, funkcje oraz dekorację malarską (A. Feuerbach) jednej z głównych sal Akademii, ujawniając ewolucję pierwotnej koncepcji w kierunku układu wielofunkcyjnego (sala paradna, miejsce ekspozycji zbioru odlewów gipsowych itd.).

A. Machatschek, *Die Rekonstruktion der Decke und die Restaurierung der Feststiege im Stadtpalais Liechtenstein (Rekonstrukcja stropu i restauracja paradnej klatki schodowej w miejskim pałacu Liechtenstein)*, ss. 51—57, 4 il., 1 rys. Paradna klatka schodowa dekorowana była na sklepieniu stiukami i malowidłami wykonywanymi na przełomie XVII i XVIII w. i przerobionymi w drugiej ćwierci XIX w. Artykuł omawia prace nad rekonstrukcją sklepień i dekoracji zniszczonych w 1945 r., które odtworzone zostały według stanu sprzed zniszczenia, jednak przy zastosowaniu pewnych uproszczeń dotyczących zwłaszcza elementów wprowadzonych w XIX w.

W.G. Ricci, *Eergänzungen zur Baugeschichte des Stadtpalais Liechtenstein in Wien, Bankgasse (Uzupełnienia do historii budowy pałacu miejskiego Liechtensteiów w Wiedniu przy ul. Bankowej)*, ss. 57—63, 5 il., 3 rys. Autor dostarcza kilku nowych informacji z historii budowy pałacu, rozpoczętej w 1688 r., a trwającej do początku XVIII w. Dotyczą one zwłaszcza dokładniejszego datowania poszczególnych etapów procesu budowlanego i autorstwa różnych części budynku oraz elementów jego dekoracji i wystroju.

E. Frodl-Kraft, *Kunsttopographie-Arbeitsgespräch 1977 (Kolokwium robocze 1977 w sprawie prac nad Inwentarzem Topograficznym Zabytków)*, ss. 64—65. Sprawozdanie z przebiegu kolokwium, na którym omawiano przed wszystkim problemy terminologiczne, sprawy zakresu inwentaryzacji itd.

Recenzje

G.P. WoECKEL, *Ignaz Günther*, Weissenhorn 1975 (rec. M. Vyoral-Tschapka), ss. 65—67.

G. Brucher, *Die barocke Deckenmalerei in der Steiermark*, Graz 1973 (rec. W. Kitlitschka), ss. 67—68.

Renezánsz és barokk Magyarországon, red. G. Galavies, Budapest 1975 (rec. G. Hajos), s. 68.

F. Röhrig, *Der Badenberger Stammbaum im Stift Klosterneuburg*, Wien 1975 (rec. W. Helke), s. 68.

Hardegg und seine Geschichte, wyd. W. Enzenhofer, Wien 1976 (rec. M. Koller), ss. 68—69.

N. Wibiral, R. Mikula, *Heinrich von Ferstel, Die Wiener Ringstrasse*, Bd. VIII/3, Wiesbaden 1974 (rec. E. Vancsa), s. 69.

Europäische Denkmalschutzgesetze in deutscher Übersetzung, Bd. 2, wyd. H. Hingst, A. Lipowschek, Neumünster 1975 (rec. H. Horcicka), ss. 69—70.

D. Dercsenyi, *Romanische Baukunst in Ungarn*, Budapest 1975 (rec. E. Doberer), s. 70.

Zeszyt 3/4, stron 72, ilustracje

G. Kodolitsch, *Zur Restaurierung der St. Lambrecht Stiftskirche 1974/76 — Ausstattung und Bauplastik (W sprawie restauracji kościoła w opactwie St. Lambrecht, 1974/1976)*, ss. 73—84, 15 il., 2 rys. Wstępne sprawozdanie z badań i prac konserwatorskich (obejmujących całe wnętrze kościoła wraz z ołtarzami), które doprowadziły do odkrycia resztek dekoracji malarskiej pochodzących z różnych epok, a także znacznych fragmentów portali i kruczków pochodzących z połowy XII w.

U. Ocherbauer, *Neunteckte gotische Wandmalereien in der Stiftskirche von St. Lambrecht (Nowo odkryte gotyckie malowidła ściennie w kościele opactwa St. Lambrecht)*, ss. 84—93, 8 il. Opis prac odkrywkowych, w wyniku których odsłonięto fragmenty malowideł ściennych (m.in. duża kompozycja tzw. Tronu Salomona z ok. połowy XIV w., wielka postać św. Krzysztofa z trzeciej ćwierci XIV w. resztki postaci św. Agnieszki z początku XIV w., medaliony z postaciami apostołów po 1500 r.) oraz analiza problematyki ikonograficznej i stylistycznej tych dzieł sztuki.

G. Schmidt, *Vesperbilder um 1400 und der „Meister der Schönen Madonnen“ (Piety ok. 1400 a twórczość „Mistrza Pięknych Madonn“)*, ss. 94—114, 21 il., 2 rys. Gruntowne studium, którego autor w dyskusji z dotychczasową literaturą (m.in. K.H. Clasen i A. Kotal) i na podstawie wnikliwej analizy dużej liczby zabytków podejmuje próbę sformułowania nowych tez dotyczących m.in. problemu genezy tego wyobrażenia ikonograficznego, a także problemów typologii, zasad datowania, powiązań warsztatowych itd.

Ch. Ziegler, *Das Mondseer Urban von 1416-Ein. Beitrag zur Frühphase der Werkstatt der Grillinger-Bibel (Księga spraw gruntowych opactwa Mondsee z 1416 r. — Przyczynek do wczesnej fazy działalności warsztatu „Biblii z Grillingen“)*, ss. 115—116, 14 il. Na tle szerokiego materiału porównawczego autorka przeprowadza szczegółową analizę stylistyczną i ikonograficzną jednego z najcenniejszych zabytków austriackiego malarstwa iluminatorskiego, biorąc pod uwagę zarówno motywy figuralno-ornamentalne, jak i charakter pisma. W konkluzji zabytek określa jako wczesne dzieło warsztatu „Biblii z Grillingen”, mającego zasadnicze znaczenie dla rozwoju iluminatorstwa w regionie Salzburga.

E. Lanc, *Der Teufel mit dem Sündenregister in Schönggrabern (Szatan z rejestrem grzechów z Schönggrabern)*, ss. 126—137, 12 il., 2 rys. Posługując się obfitym materiałem porównawczym, autorka analizuje różne odmiany dość rzadkiego wyobrażenia ikonograficznego — szatana piszącego rejestr grzechów, przyjmując za punkt wyjścia analizy malowidło ściennie z drugiej ćwierci XIV w., zachowane w kościele farnym w Schönggrabern.

W.G. Ricci, *Das Portal der Stadtpfarrkirche in Laa/Thaya und J.B. Fischers Portal am Palais Dietrichstein-Lobkowitz in Wien* (Portal kościoła farnego miasta Laa/Thaya a portal autorstwa J.B. Fischera w pałacu Dietrichstein-Lobkowitz w Wiedniu), ss. 138—142, 2 il., 2 rys. Na podstawie szeroko zakrojonej analizy stylistycznej dzieł J.B. Fischera von Erlach, wspartej pośrednio wymową źródeł pisanych, autor podejmuje próbę przypisania mu także portalu fary w Laa.

E. Frodl-Kraft, *Otto Demus zum 75. Geburtstag* (Na 75-lecie urodzin Otto Demusa), ss. 143—145. Krótka okolicznościowa notatka biograficzna łącznie z zestawieniem bibliograficznych prac O. Demusa dotyczących sztuki zachodnioeuropejskiej.

Recenzje

F.M. Haberditzl, *Franz Anton Maulbertsch*, Wien 1977 (rec. E. Baum), s. 146.

G. Kelényi, *Franz Anton Hillebrandt* [w:] *Cahiers d'histoire de l'art*, nr 10, Budapeszt 1976 (rec. W.G. Ricci), ss. 146—147.

N. Keil, *Die Miniaturen der Albertina in Wien*, Wien 1977 (rec. V. Unterer), s. 147.

Oprac. Marian Arsyński

PAMÁTKY A PŘÍRODA. Wyd. Státní Ústav Památkové Péče a Ochrany Přírody v Pradze, w wydawnictwie „Orbis” na zlecenie Ministerstwa Kultury ČSR. Ukazuje się dziesięć razy w roku.

Rocznik 2 (1977)

Zeszyt 1, strona 64, ilustracje

V. Novotný, *Učňá historických sídel a památek z hlediska kulturních zájmu společnosti* (Rola historycznych siedzib i zabytków z punktu widzenia potrzeb kulturalnych społeczeństwa), ss. 1—6. Współczesny rozwój społeczny, ekonomiczny i technologiczny powoduje, że nieustannie oglądamy się na tradycję i jej stosunek do przyszłości i postępu. Autor zastanawia się nad problemem nowego życia w historycznych, zabytkowych dzielnicach miast, wniesienia nowych wartości bez strat w starych układach.

O. Nový, *Funkce historických sídel v podmínkách současného rozvoje společnosti* (Funkcja historycznych centrów miejskich w warunkach rozwoju współczesnego społeczeństwa), ss. 7—16. Teoretyczne i praktyczne problemy wzajemnych powiązań między zabytkami i życiem współczesnym w ramach hasła „Nowe życie w historycznych centrach”.

J. Lichner, *Koncepcia oživenia a starostlivosti o historická sídla na Slovensku* (Koncepcja rewaloryzacji i opieki nad miastami zabytkowymi w Słowacji), ss. 17—22, w jęz. słowackim. W Słowacji jest dużo miast sięgających swym rodowodem średniowiecza. Narastające potrzeby i zmieniona w stosunku do przeszłości mentalność człowieka wymaga uwspółcześnienia zabudowy zabytkowej.

Kronika, ss. 23—32.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim, niemieckim.

Zeszyt 2, strona 64, ilustracje

K. Kibic, *K problematice novostaveb v historických městach* (Problematyka nowych budynków w miastach zabytkowych), ss. 65—80. Wraz z rozwojem miast pojawia się problem wprowadzania nowych budynków w starą zabudowę miejską. W niektórych wypadkach wystąpił on już w 1945 r. w wyniku zniszczeń wojennych. Liczba nowych budynków w substancji zabytkowej miasta sukcesywnie wzrasta i wzrastać będzie. W związku z tym postuluje się, by zjawisko to stało się przedmiotem rozważań służby konserwatorskiej.

A. Vošahlik, *Příklady regenerace městských pomátkových rezervací v ČSR* (Przykłady odnowy miejskich rezerwatów zabytkowych w CSRS), ss. 81—87. Dla Czech i Moraw charakterystyczne są małe i średnie miasteczka powstałe w większości w średniowieczu. Najcenniejsze z nich, w liczbie 35, podlegają ochronie jako miejskie rezerваты zabytkowe. Przewiduje się objęcie tą ochroną następnych 138 miast. W ciągu ostatnich 20 lat opracowano podstawowe metody badań miast oraz teoretyczne podstawy odnowy miast zabytkowych i pojedynczych obiektów.

J. Prokupek, B. Tykva, *Archeologie a její místo v památkové péči Pražského hradu* (Archeologia i jej miejsce w ochronie zabytków na terenie Zamku Praskiego), ss. 88—90. Badania archeologiczne na Zamku Praskim trwają już ponad 50 lat. Rezultaty tych badań

poszerzają w sposób zasadniczy wiedzę o początkach i o rozwoju zamku, a także stały się punktem wyjścia do prac rekonstrukcyjnych.

Kronika, ss. 91—95.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 3, strona 64, ilustracje

M. Vilimkova, F. Kašička, *Stavební proměny Středního křídla Pražského hradu* (Zmiany budowlane skrzydła średniego Zamku Praskiego), ss. 129—139. Określenie „skrzydło średnie” oznacza skrzydło zamku między wszystkimi innymi style, jakie wystąpiły w dziejach zamku. Autorzy analizują kolejne fazy rozwoju budowli do momentu ostatniej jego rekonstrukcji w 1975 r.

M. Nováková, *Muzeum vesnice v Kouřimí* (Muzeum wsi w Kurzimu), ss. 140—146. Muzeum wsi powstało jako odpowiedź na rosnące zagrożenie zabytków architektury ludowej. Głównym celem nowo powstałego skansenu będzie zachowanie wartości cennych dla nauki, a także pełnienie funkcji wychowawczej.

Kronika, ss. 147—152.

Recenzje, ss. 153—159.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 4, strona 64, ilustracje

F. Kašička, B. Nechvátal, *Vyšehradské hřbitovy v historickém a urbanistickém vývoji* (Cmentarz wyszehradzki i jego rozwój historyczny i urbanistyczny), ss. 193—208. Nie dającą się oddzielić częścią średniowiecznego miasta był cmentarz. Jego rola w strukturze osadniczej nie jest do końca wyjaśniona i często była pomijana w badaniach. Cmentarze na Wyszehradzie powstawały, zanikały, zmieniały miejsca i tak przez całą historię tego wzgórza, aż po dzień dzisiejszy i po cmentarz Slavin — miejsce wiecznego spoczynku zasłużonych działaczy kultury narodowej. Obecna wiedza o cmentarzu wyszehradzkim zawdzięczamy głównie badaniom archeologicznym.

J. Wagner, *Oprava Dienzenhoferova kostela v Dolním Ročovie* (Remont kościoła Dienzenhofera w Dolnym Roczowie), ss. 209—212. W ramach perspektywicznego i kompleksowego planu odbudowy i restauracji zabytków kultury przeprowadzono prace przy jednej z najbardziej reprezentatywnych budowli epoki baroku w Czechach — kościele w Dolnym Roczowie. Prace rozpoczęto już w 1972 r., a zakończono je w 1975 r.

B. Nechvátal, *Další nález středověké mozaikové dlažby z Čech* (Dalsze znaleziska płytek mozaikowych w Czechach), ss. 213—218. W cysterskim klasztorze w Nepomuku znaleziono szczytki płytek ceramicznych tzw. typu mozaikowego, analogiczne do znanych płytek francuskich z drugiej połowy XIII w. Płytki z Nepomuku można wstępnie datować na ok. 1265 r.

Kronika, ss. 219—223.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 5, strona 64, ilustracje

M. Svatoš, *Kolej krále Václava pražské univerzity* (Kolegium Króla Wacława na Uniwersytecie Praskim), ss. 257—262. Kolegium uniwersyteckie powstało z fundacji Wacława IV dla studentów fakultetu teologicznego i teatralnego, prawdopodobnie w 1381 r.

A. Románák, *Příspěvek k dějinám stavebního vývoje Vyšehradu* (Przyczynek do dziejów budowlanych Wyszehradu), ss. 263—280. Artykuł omawia dzieje twierdzy powstałej w czasach monarchii habsburskiej za panowania cesarza Ferdynanda III, służącej za umocnienie dla praskiego garnizonu.

Kronika, ss. 281—286.

Recenzje, s. 287.

Streszczenia w jęz. rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Zeszyt 6, strona 64, ilustracje

L. Machytka, *Nová instalace obrazárny zámku Hrádku u Nechanic* (Nowa ekspozycja galerii obrazów na zamku Hradek koło Niechanic), ss. 321—330. W 1976 r. powstała nowa ekspozycja galerii. Zmieniono koncepcję pierwotną, w której ważne miejsce zajmowały niskiej klasy portrety członków habsburskiej rodziny panującej oraz galeria kolejnych właścicieli majątku Hradek. Sprowadzono dzieła będące depozytem z zamków wschodnioczeskich, takich jak Hradek, Grube Rohožce, Opoczno, Nowe Miasto nad Metują i in. Najcenniejszym eksponatem nowej galerii jest obraz Lucasa van Valckenborch „Święto w uzdrowisku”. Galeria zawiera jedynie część skarbów, jakie znajdują się jeszcze w zasobach zamków Wschodnich Czech.